

KİTAP

RENKLER • SESLER • HARFLER

AYTÜL AKAL • NİLAY YILMAZ • ÇİGDEM GÜNDEŞ
MAVİSEL YENER • MUSTAFA DELİOĞLU

KİTAP GÖLGESİ

Duvarları ve kuralları yıkan bir roman: Kardeşim Benim

Kardeşim Benim, engeller, önyargı, baskı, korku, yalnızlık, dil, kendini ifade etme/edememe, kardeşlik, dostluk gibi birbirini bütünleyen farklı izleklerden oluşan sıradışı bir roman.

□ Mavisel YENER

Romanın anlatıcısı Catherine, on iki yaşında. Sekiz yaşındaki kardeşi David ve ailenin diğer bireyleriyle tanışıyor okur. David diğer kardeşler gibi şakalaşılabilir, kavga edilebilecek biri değil. Onun otistik olması Catherine'i nasıl etkiliyor, roman boyunca tanık oluyoruz. Otizm, karmaşık bir hastalık. Yaşamın ilk üç yılında ortaya çıkan, ömür boyu süren, sosyal etkileşime ve iletişime zarar veren, sınırlı ve tekrarlanan davranışlara yol açan, beyin gelişimini engelleyen bir rahatsızlık. Peki, bir otistikle birlikte yaşamak nasıl bir şey?

David yüzünden bazı yerlere davet edilmemek, kardeşine bakmak zorunda olması Catherine üzerinde duygusal çalkantılara neden oluyor; onu yalnızlaştırıyor, korkulandı körüklüyor. David kurallarla yaşayan biri. Basit bir dille bu kuralları kardeşine öğretmeye çalışıyor Catherine. Fakat karmaşık olan kurallar konusunda epey zorlanıyor. Örneğin, David annesine nasıl sanlıyorsa hiç tanımadığı birine de böyle sanlabiliyor. 'Annene sanlabilirsin ama yabancıları değil' kuralını ona anlatmak zor. Ya da, oyun parkında istediği gibi bağırabiliyor da akşam yemeğinde niçin bağırıyor, bu kural onun için çok karmaşık. Kitabın özgün adının *Rules* (Kurallar) olması bu konuya yazanın dikkat çekme isteğinin göstergesi.

Otistiklerin başka özelliklerini de öğreniyoruz kitap boyunca. Her şeyi daha gürültülü duyduklarını satır arasında fısıldanıyor okura. Bardağa dökülen süt, markette birbirine sürtünen alışveriş arabaları, fren yapan bir araba ve daha milyonlarcası David'in kulaqlarını kapatmasına neden oluyor. David'in bir başka özelliği, söylenen her şeyin gerçek olduğunu sanması. Ablası onunla konuşmayı define avına benzetiyor, ne söylemeye çalıştığını anlamak için sözcüklerin ardına bakmak gerekiyor. Kardeşinin onu utandıracığı kaygısı ile yeni arkadaş edinme konusunda güçlükler yaşıyor.

David'i annesi sürekli olarak kliniğe terapiye götürüyor. Catherine de onlarla birlikte gitmekten hoşlanıyor. Evle klinik arasındaki yolu gidip gelmeyi, arabada annesiyle konuşmayı ve kliniğin karşısındaki mağazalardan alışveriş etmeyi seviyor. 'David seanstayken annemle okyanus kıyısındaki parka yürüyoruz. Bu haftanın annemin yalnızca bana ait olduğu ve David'in başkasının sorumluluğunda olduğu tek anı.' (s. 23)

Catherine, resim yapmayı, okumayı, ıvr zıvr toplamayı, mors alfabesiyle mesaj göndermeyi heyecan verici buluyor. Resim yapmakla ilgili ilginç yaklaşımları da var. Kimi korkuların üstesinden gelmek ve duygu eğitimi için kullanıyor bu yeteneğini. 'Bazen bir şey hakkındaki duygularımı onu çizerek değiştirebiliyorum. Çizmek, kıvrımları, gölgeleri, girinti çıkıntıları ve güzel yönleri bulmamı sağlıyor. Yılanlara olan nefretimi, ne kadar mükemmel olduklarını görene kadar, üst üste binen minik gümüş pulları

çize çize yendim. Üstümde bir yılanın gezinmesini istediğimi söyleyemem tabii, ama artık bahçede her yılan gördüğümde çığlıklar atarak babama koşuyorum.' (s. 27) Onun hayali bir ressam olmak ve resimlerini görenlerin çok etkilenmesi. O, ıvr zıvr topluyor çünkü 'Saklanmaya değer her şey işe yarar olmak zorunda değildir.'

Kitabın dikkat çeken karakterlerinden biri de Jason. Jason, David'in sağaltım gördüğü merkeze giden bir çocuk. Felçli olduğu, konuşamadığı için elindeki sözcük kartları aracılığı ile çevresiyle iletişim kuruyor. Bir isteği olduğunda ya da kızdığına, annesine söylemek için kartlara dokunuyor. Onun sözcükten sözcüğe kayan kıvıncı, pençe gibi parmakları Catherine'in dikkatini çekiyor. Roman ilerledikçe Jason'ın, Catherine'in kişisel gelişiminde nasıl da rol oynadığını göreceğiz, şaşıracağız. Jason'ın dil duvarını birlikte nasıl aştıklarına tanık olacağız. Duvarları ve kuralları yıkmak içindir çünkü! Catherine'in, Jason'ın tekerlekli sandalyesini iterek onunla koşuya çıkması okura farklı pencereler açıyor. 'Ve koşmaya başlıyoruz! Pencereleri ve çöp bidonunu geçip otopark tabelasının çevresinde dönüyoruz. Her dönüşümüzde martılar havaya fırlıyor.' (s. 125)

Catherine'in yan komşusu olan Kristi, annesi ve babasının bir araya gelip yeniden mutlu olmasından başka dileği olmayan biri. Catherine onunla arkadaşlık yapmaya başladıktan sonra her şey onun için farklı oluyor. İlk günlerde kendi yaşantısı ile komşusunun yaşantısını sürekli karşılaştırıyor, biraz da kıskanıyor. 'Kapılarda kilit yok, televizyonun yanında küçük çocuk videoları yok, prizlerde emniyet fişleri yok, mutfak masasında bir paket bisküvi kalmış-Birinin hepsini birden yiyeceği endişesi yok.' (s.96)

Roman karakterlerinin hepsinin bir sanat dalına ilgisinin olması ortak özellikleri. Felçli olan Jason'ın besteler yaptığını keşfetmek heyecan verici. David'in müzik kulağı romanın başından itibaren vurgulanmış. Catherine'in resim yeteneği var. İster otistik olsun, ister felçli her bireyin farklı yetenekleri olabileceğini sezdiyor yazar. Engeller, kurallar, normalin ne olduğu kavramları öylesine alışılmadık bir bakış açısından sunuluyor ki, bunlar üzerinde ister istemez düşünmeye başlıyor çok yönlü eleştirel düşünme sürecine giriyoruz. Okurun doldurması gereken boş alanlar bilinçli olarak metne yerleştirilmiş. Yazar 'engel' kavramını iki farklı pencereden dile getiriyor. Engelli olma, kişinin kendi engellerini oluşturması, bunları aşabilme/aşamama gerçeğinden yola çıkılarak soru(n)lar ortaya koyulmuş, soruların yanıtı okura bırakılmış. Kitabın ilginç yanlarından biri otizm gibi bir konuyu işlerken, engelleri anlatan birçok kitap gibi ak/kara ayırmına düşmemesi. Anlatımda abartıya yer verilmeyen kurgu tamamlanmış. Bilinmeyene ve farklı olana her zaman kuşkuyla yaklaşırken kendimize koyduğumuz engeller konusunda yadırgatıcı sorularla yüzleşiyor okur.

Catherine, kurallar ve kaygılardan oluşturduğu kafesin ona ne denli baskı uyguladığını fark edebilecek mi bakalım. Ne kendi dünyasına ne kardeşinin dünyasına bir türlü ait olamayan, ikisi arasında bölünmüşlük yaşayan Catherine'i bu çıkmazdan neyin kurtardığını okurken gözyaşlarını tutamadım, siz neler duyumsarsınız bilemem...■

www.maviselyener.com

* Kardeşim Benim, Cynthia Lord, Çeviren: Nazlı Tancı, **Günişiği** Kitaplığı, 196 s., 2012, 10+

Cynthia Lord